

Resno delo vodi do uspehov

Zborovanje predsednikov sreskih društev JUJ
sekcije za dravsko banovino

Zbori predsednikov sreskih društev so ti forum naše stanovske organizacije, kjer se rešujejo najvažnejša vprašanja, ki so čisto vitalnega pomena za naš stan. Čim resnejši so bili časi, ki jih je organizacija preživljala, tem impozantnejši so bili ti zbori.

Polnoštevna udeležba na nedeljskem zboru predsednikov nam je jasen dokaz, da se voditelji našega članstva zavedajo svojih dolžnosti in resnih trenutkih.

Ob otvoritvi zborovanja je predsednik tov. Ivan Dimnik obrazložil vse aktualne zadeve, ki tangirajo učiteljstvo, njegovo organizacijo, šolo in prosveto. Jasno je očrtal stanje v naši organizaciji in to v centrali kakor v sekciji. Po impozantni zmagi na skupščini v Novem Sadu, se je prenesla borba za neodvisnost učiteljskega stanu na posamezna sreska društva po vsej državi. Učiteljstvo se v polni meri zaveda pomena te borbe in je s svojim aktivnim sodelovanjem v organizaciji stopilo v odločno borbo proti kvarnim vplivom na naše združenje.

Tajnik sekcije tov. Metod Kumelj je iznesel vsa važnejša vprašanja, za katerih rešitev se poteguje vse učiteljstvo, in ki jim posveča sekcija svojo pozornost, poudarja joč neprestano na merodajnih mestih nujno potrebo njihove rešitve. Med temi vprašanji stoji v prvi vrsti učiteljska stalnost, a tudi disciplinski postopek se ne more smatrati za končnoveljavno rešen, ker ne ustreza vsem potrebam učiteljskega stanu. Se posebno pozornost bodo morala posvetiti društva v letošnji dobi snovanju podpornega sklada za pomoč članstvu, ker se prav v zadnjem času kaže nujna potreba po osnovanju takega fonda.

Iz poročil predsednikov sreskih društev je bilo razvidno, kakšno razpoloženje vlada med članstvom. Učiteljstvo razume povsem dobro borbo našega stanu za popolno neodvisnost, za stalnost in vse ostale moralne in gnotne dobrine, razume tudi resnost položaja, ki naroka učiteljstvu, da brani ne samo svoje interese, marveč tudi svojo čast in tudi čast združenja.

Ker je novosadska skupščina začrtala povsem točno bodočo smer našega združenja, je bilo sklenjeno na zboru, da se pošlje izvršnemu odboru JUJ v Beograd sledeči poziv:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev ter člani upravnega in nadzornega odbora sekcije JUJ za dravsko banovino, zbrani na zboru dne 11. oktobra v Ljubljani, izrekajo centralni upravi Jugoslovanskega učiteljskega združenja polno in vsestransko zaupanje in jo pozivajo, da vztraja na strogo stanovski liniji, ter odločno odklanjajo ponovno zanašanje razdorov tujih vplivov in tendenc v stanovsko organizacijo.

Starosta predsedniškega zbora tov. Schell je nagovoril predsednika Dimnika, ki je po službeni potrebi premeščen v Beograd. Po njegovem nagovoru je bil z velikim odobravanjem in burnim aplavzom sprejet naslednji sklep:

V imenu predstavnikov vsega članstva JUJ za dravsko banovino se ti danes, ko se poslavljamo od nas, iskreno zahvalujemo za vse ogromno delo, ki si ga z neizmernimi osebnimi žrtvami izvršil za učiteljsko organizacijo, učiteljski stan, za prosveto in šolstvo. Zagotavljamo te popolnega zaupanja in obljublamo, da bosta članstvo in organizacija v dravski banovini ostala tudi nadalje na strogo stanovski liniji. Naprošamo te, da ostaneš tudi poslej naš vodnik in vzornik v borbi za moralne in materialne dobrine članstva in za popolno osamosvojitve učiteljske organizacije.

Prepričani smo, da bo napočil čas, ko se boš vrnil zopet med nas, ki te bomo vedno vztrajno podpirali in težko pričakovali tvoje vrnitve.

Pri slučajnostih je bilo govora tudi o težkih posledicah, ki jih povzroča učiteljstvu nestalnost na službenem mestu. Z ozirom na to dejstvo je bila sprejeta še naslednja:

Resolucija zbora predsednikov sreskih učiteljskih društev ter članov upravnega in nadzornega odbora sekcije, 11. okt. 1936. v Ljubljani.

Z ozirom na težke preizkušnje in udarce, ki smo jih doživeli, odkar smo zgubili stalnost, pozivamo sekcijo in glavno upravo JUJ, da izposlujeta na merodajnih mestih, da se z zakonom zaščitijo naši osebni in s tem tudi občni narodni in državni interesi.

S tem je bilo delo zaključeno, a predsedniki so se vrnili domov z novimi spodbudami za resno delo v korist celokupnega stanu, šole in narodne prosvete.

† MATI

† Ivan Šega

Zopet je omahnil v večnost eden izmed graditeljev našega združenja Ivan Šega.

Leta minevajo in prinašajo pozabljenje nad lepimi in velikimi deli posameznikov. Kruta sedanjost in borba za pravice lastnega stanu sta vzrok, da le preveč pozabljamo na velike ustvarjalce in organizatorske sposobnosti, ki so jih posamezni učitelji leta in leta dajali na razpolago samo za to, da so gradili močne in trdne temelje naši stanovski organizaciji. In ko omagajo, zaradi truda, muk in trpljenja, tedaj vstane v novi luči pred nami vsa njihova preteklost, vse njihovo plodno delo, vse njihovo prizadevanje ob času, ko so orali ledino v našem stanovskem združenju.

Med one, ki so stali v prvi vrsti, ko se je snovalo naše združenje, spada tudi pokojni Ivan Šega. Že takoj v prvih letih, ko se je začela snovati »Zaveza« iz posameznih učiteljskih društev, je uvidel njeno potrebo in nien pomen za bodočnost vsega učiteljskega stanu. Bil je od l. 1893. pa do l. 1909. izmenoma njen prvi in drugi tajnik. Prav zaradi te svoje funkcije, in z njo si je brezdvomno zaslužil naslov pionirja našega združenja.

Ko so l. 1906. slovenski učitelji prvič obiskali Beograd, da bi ustvarili možnost čim ožjega stika s srbskim učiteljstvom, je bil on med njimi. V svojih velikih organizatorskih sposobnostih je že takrat uvidel, da bo moralo prej ali slej priti do popolnega združenja vsega jugoslovanskega učiteljstva. Udeležil se je tudi kot zastopnik slovenskega učiteljskega združenja vseslovanskega učiteljskega kongresa v Pragi.

Starostni rojstni dan učiteljskega kongresa v Pragi.

Zaradi naraščajočega dela v stanovski organizaciji, ki je zahtevalo popolno administracijo, je l. 1909. odločil tajniške posle, a v odboru Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev je ostal še nadalje, do vojne, ki je momentano zavrla mogočen napredek našega stanovskega združenja.

Pokojni Šega je bil rojen v Ljubljani, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Smartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Smartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Smartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Smartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjer je doživel tudi učiteljske l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovski organizaciji.

OPOZICIJA DENUNCIRA...

Ze zadnjic smo naglašali, da je beograjski opoziciji samo za osebnosti, za rušenje vsake uprave, v kateri se ne nahaja ona, podtalno rušenje sklepov organizacije pri oblastvih in — za denunciranje.

Lahko je naslanjati se na moč in pomagati preganjati svoje sotovariše ter na ta način uživati zaupanje; težje je braniti učiteljske pravice, štiti sotovariše in se ne zameriti. Kakor je poštenje samo eno, tako je tudi pravica samo ena!

Opozicija, ki se poslužuje denunciacij, ne bo uspevala med učiteljstvom. Poštenost zmagava vselej, četudi ji je pot trnjeva.

Beograjska opozicija JUJ iznaša sledečo trditev in denunciacijo: »Glavna uprava je privedla združenje na čisto politični teren s tem, da so njegove skupščine bolj podobne političnim shodom udruženje opozicije, kakor zborovanju stanovske organizacije!«

Predvsem vprašamo vse predsednike sreskih društev in delegate, ki so bili na glavni skupščini JUJ v Novem Sadu, če je to res? Naj povedo oni, kolika laž je to in na kako podoben način skuša opozicija oblatiti novosadsko skupščino ter denuncirati svojo organizacijo. In to si upajo reči ljudje iz one grupe, ki so v Ljubljani ob priliki glavne skupščine ustanavljali učiteljske klube JNS, sedaj ustanavljajo druge učiteljske klube in jutri bodo ob drugem vremenu ustanavljali zopet kaj novega.

Na drugi strani iznaša beograjska opozicija sledečo denunciacijo: »Oni po pisarnah, gostilnah, ulicah, učiteljskih zborovanjih, povsod in na vsakem mestu javno obsojajo današnje stanje; kritizirajo odredbe; obrekujejo, žalijo in ponižujejo vse predpostavljene...«

Ali si morete zamisliti podležega sredstva, kakor se ga poslužuje beograjska opozicija; ali si morete zamisliti podležo denunciacijo in podtikanje? Vse to iznašajo pavšalno, brez dokazov ter skušajo na ta način oblatiti sedanjo upravo JUJ na merodajnih mestih.

— Vest. So ljudje, ki imajo vest in z njo združeno poštenje, pravičnost in objektivnost, a na žalost se dobe tudi ljudje, ki nimajo vesti in seveda tudi ne poštenja, pravičnosti in objektivnosti in je pri njih vse le zunanost — hinavščina. In to je zlo, če pridejo ljudje brez vesti do oblasti — potem trpe nedolžni. Vendar vest ne spi in se oglasi včasih tostran, včasih onstran groba, včasih ob grobu. Pri pokvarjenih ljudeh pa gre tudi preko groba.

— Čuvajmo svoj ponos in dostojanstvo. Nihče nima pravice poniževati učiteljstva in smo sami krivi, če to dopuščamo. Zakoni veljajo tudi za učiteljstvo in mimo njih nihče ni upravičen zahtevati od učitelja, da bo njegova lutka. Sami smo krivi, če se odzovemo onim, ki prihajajo, da na nedostojen način citirajo učiteljstvo, prihajajo v naše službene kraje in šole ter se brez legitimacije norčujejo iz najelementarnejših človeških in službenih pravic učiteljstva. Zahtevajte, da se legitimirajo, v čigavem imenu prihajajo in kdo odgovarja za njihova nevalificirana dejanja in nastope. Čuvajmo svoj ponos in svoje človeške in službene pravice!

„Svobodni tisk je — čuvaj svobode.“

Robespierre

— Odgovornost. Čut odgovornosti je čut vesti. Ni dovolj, da si kakor Pilat umivamo roke pred odgovornostjo. Odgovornost obstoja in se je ne bo mogel nihče otresti. Odgovornost je človeška in službena. Za odgovornost obstojajo zakoni, ki jih je treba spoštovati. Stopiti pred odgovornost na tem svetu, je ravno toliko, kakor po smrti stopiti pred sodbo Gospodovo!

† Marta Mrakova

Bila je Ljubljanka. Nismo je spoznali do dneva njene smrti, ko je položila svoje življenje v roke Njemu, ki edini pozna in presoja trpljenje ljubeče žene, ljubeče matere, — trpljenje poročene slovenske učiteljice! Kakor drugim njenim vrstnicam ji je v mladosti teklo življenje, dokler se ni izsolala. Stopila je v najodgovornejšo službo naših slovenskih žena.

Tja v Moravce ji je bila določena prva pot. Od tam se je preselila v Mengeš, kjer se je oklenila svojega življenjskega druga učitelja Jožeta Mraka. V tihih zakonskih srečih je postala mati. Dvoje otrok je poživljalo življenje njunega tihega doma. Lepo je bilo tam pod najlepšim rajem slovenske zemlje, pod Mengeškim hribom. Že je starejši Marko zahajal v šolo — po sobi doma pa kobacal mali Janezek in izgovarjal prve besede, ko se je odločila usoda te srečne družine.

Ona in njen mož sta morala nastopiti pot slovenskega učitelja in sta odšla v oddaljeni Stari trg ob Kolpi. Ali tudi od tu je moral njen mož v eno uro oddaljene Radence, nadomeščat tovariša. Slednjič se je le vrnil nazaj v Stari trg k ljubljani Marti.

En sam trenutek krutega spoznanja, ki jo je navdalo s strahom, jo je strl. Prihodnost ji je kazala Bog ve kam in kako. Obnemeli smo ob tej tragični usodi. Obnemeli ob tem strtem, še pred kratkim časom tako ljubečim materinskim srcu, in to tembolj, ker se zavedamo, da je ni tolažila besede, ki bi nam mogla preko ust. Ob toliki tragičnosti bi bila vsaka tolažilna beseda banalna fraza.

—cl.

NESTOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA 90 LETNIK

Preteklo sredo, 7. oktobra, je izpolnil 90 let svojega življenja nadučitelj v p. pri Dev. Mar. v Polju gosp. Franc Kavčič.

Bo najbrž najstarejši učitelj v Sloveniji, gotovo pa na bivšem Kranjskem. Rodil se je v Ledinah nad Idrijo, občina Žiri, v rojstnem kraju pesnika Zaklja-Ledinskega. Dovočil je idrijsko učiteljsko šolo zelo mlad in je zadnji še živih te nekdanje sloveče idrijske preporandije.

Postal je učitelj, ko je bil star šele 17 let. Kakor njegovega sorojaka iz Žirov, pred leti umrlega in od današnjega jubilaranta za tri leta starejšega Iv. Gantarja, pristnega Žirovca, je zaneslo tudi Kavčiča na prva službena mesta v Belo Krajino, v Semič in Dragatuš, kjer je ostal 20 let, ko je prišel za nadučitelja k Dev. Mar. v Polju. Deset let je služboval še pod konkordatom, ko je bila šola še podrejena cerkveni oblasti. Kako se je godilo učiteljstvu tedaj in še potem desetletja pozneje, to vedo povedati le še redki. In med temi redkimi je najredkejši jubilar Kavčič, ki je še do zdaj z najboljšim spominom in zanimivo znal pripovedovati učiteljske dogodivščine iz tedanje dobe. On ni koncil. Zavedal se je vsledar in povsod svojega učiteljskega poklica in položaja. Svoje vrzeli tedanje učiteljske izobrazbe je izpopolnjeval s svojo pridnostjo in vztrajnostjo, zasledoval napredek pouka ter se po njem ravnal pri pouku in pri vzgoji mladine. Vse njegovo šolsko in izvenšolsko delovanje je bilo usmerjeno v napredek in razširjenje pouka in vobče šolstva, napredek naroda v kulturnih in gospodarskih panogah.

Bil je vedno zaveden in ljubezniv stanovski tovariš. Kot tak ni bil le član učiteljskih ustanov, ampak se je redno udeleževal njih zborovanj in če treba tudi pri njih požrtvovalno sodeloval.

Razumljivo, da je poleg lepih in veselih trenutkov v svojem 50 letnem učiteljskem poslovanju doživel tudi dokaj bridkih trenutkov, razočaranj in presenečenj. Vendar vse to ga ni uklonilo, ostal je trden, kremenit značaj.

Jesen in večer svojega življenja preživlja v svojem domu pri Dev. Mar. v Polju, kjer biva že nad 50 let.

Naj preživi večer svojega življenja v zadovoljnosti in zdravju, kar mu vsi iskreno želimo in čestitamo k tako redkemu jubileju v človeškem življenju.

L. P.

„Vi ste vzgojitelji mladine! Kakršni boste Vi, taka bo mladina, a kakršna bo mladina, tak bo narod in njegova bodočnost.“

Kralj Peter I. učiteljem 6. avgusta 1903.

— Sprejem slušateljev v višjo pedagoško šolo v Zagrebu. V šolskem letu 1936/37. bo sprejetih v višjo pedagoško šolo v Zagrebu v prvi letnik 75 slušateljev (ic), in to 50 v oddelek za učitelje meščanskih šol in 25 v oddelek za pripravo za šolske nadzornike. Prošnje se pošljejo rektoratu višje pedagoške šole v Zagrebu do 25. oktobra t. l. Prošnjam je priložiti zrelostno izpričevalo (diplomo) učiteljske šole z odličnim ali prav dobrim uspehom, izpričevalo o praktičnem izpitu z odličnim ali prav dobrim uspehom, potrdilo o službeni dobi in oceno (kandidati za prvi oddelek morajo imeti najmanj 3 službena leta z odlično ali prav dobro oceno, a kandidati za tretji oddelek 10 let z istim uspehom), krstni list (kandidati za prvi oddelek ne smejo biti starejši od 30 let, a za tretji oddelek od 35 let), zdravniško izpričevalo, kratek opis življenja (curriculum vitae) s podatki o službi, stanu in otrocih. — V prošnjah za prvi oddelek je navesti, katero grupo predmetov hoče kandidat poslušati.

Andrej Naprež:

Pisma Martina Kobaleža

(Nadaljevanje.)

II.

Sredi dežele koromandijske se je ustavil cirkuški voz tik pred dolgočasno vasjo. Zavil je bil v senco košatega drevja in dva suha konjiča sta zadovoljno zarezgetala, vedoč, da je konec težkega pota. Bil je pa voz prečuden urejen in ko sem ga zagledal, me je obšlo nekaj toplega, kot da sem srečal dragega znanca. Stopil sem bliže. Bil je čisto navaden cirkuški voz, le po zunanji steni so bile obešene čudne podobe, skoraj bi se pridružil, da so bile prave stenske podobe za Widrovo čitanko. Iz nizke line pod streho je visela trobojnica. Še bolj sem se začudil in poiskal vrata. Prav tedaj je prišel skozi nje majhen in suh človeček z naočniki, prijazno mi je pokimal in hotel svojo pot. V levici je nesel kangicho z vodo, v desnici šibko lestev. Prijel sem ga za suknjo in ga ponižno ustavil, rekel sem mu, da se čutim srečnega, da bi pa le rad zvedel, kdo je in odkod, nisem namreč iz te dežele, daleč je gorami sem doma.

»Me veseli!« se je priklonil tujec. Moje ime je Janez Potreba in sem učitelj sedme skupine. Pravkar sem prišel na svoje novo službeno mesto v Dolgo vas!«

»Učitelj!« sem vzkliknil. »Servus, kolega! Moje ime je Martin Kobalež, učitelj na potovanju. Kako kaj živiš? Plačo dobivaš v redu?«

»Se zadosti.« me je sumljivo pogledal. »Mi smo namreč praktični ljudje, pri nas ima